

TOIMINTAKERTOMUS 2023

K.H.RENLUNDIN

MUSEO

Kuva: Leo Torppa, KHRM

SISÄLLYS

1	K.H.Renlundin museo.....	2
2	Hallinto, henkilöstö ja talous.....	3
3	Näyttelytoiminta.....	4
4	Asiakaspalvelu, museokauppa ja näkyvyys.....	5
5	Yleisötyö.....	6
6	Kokoelmat.....	7
7	Tietopalvelu ja tutkimus.....	10
8	Alueellinen vastuumuseo.....	16
9	Henkilöstön koulutus ja asiantuntijuus.....	22
10	Henkilökunta.....	26

1. K.H.RENLUNDIN MUSEO

K.H.Renlundin museo on Kokkolan kaupunginmuseum ja kaupungin taidemuseum, joka toimii kaupungin museaalisenä asiantuntijana vastaten Kokkolan kaupungin huomattavien kulttuurihistoriallisten, arkisto- ja taidekokoelmien hallinnoinnista.

Museo on perustettu 1909 K.H.Renlundin testamenttilahjoituksen turvin.

Museo toimii alueellisena vastuumuseona Keski-Pohjanmaan maakunnassa vastaten alueellisen museotoiminnan edistämistehtävästä, alueellisesta kulttuuriympäristötehtävästä sekä alueellisesta taidemuseotehtävästä. Museon toimialueella on kahdeksan kuntaa: Halsua, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli.

Museokohteet:

Roosin talo ja Suolamakasiini, Pitkäsillankatu 39
Museokortteli: Pedagogio, Lassanderin talo ja Näyttelyhalli, Pitkäsillankatu 26-28
Fredrik ja Anna Draken koti (kotimuseo), Läntinen Kirkkokatu 20
Englantilainen venehuone ja barkassi, Englanninpuisto
Tolvmansgård Hakalax
Öjan kalastajamuseo, Öja
Hylkeenpyyntimuseo ja hyljevene, Tankar
Lohtajan kotiseutumuseo

Toimisto ja muut tilat:

Vingenkatu 18 A 2.krs
Forsnabban leipomo
Varvin tupa, Vanha varvi
Veturi
Vihreä talo

Kokoelmatilat:

Kokkolan kotiseutuarkisto, Vaasantie 1
Kokoelmatila, Teletalo, Lepokodinkatu 3

Museokohteista Roosin talo sekä Museokorttelin kohteet olivat ympärivuotisesti avoinna ti-su 11-16 ja to 11-18. Muut kohteet kesäaikaan sekä osa tilauksesta. Museon kaikkiin kohteisiin oli vapaa pääsy.

Vuoden 2023 aikana K.H.Renlundin museokohteissa kävi yhteensä 21 232 vierailijaa.

2018	2019	2020	2021	2022	2023
27 002	24 507	13 880	11 031	17 919	21 232

Museopalveluiden käyttäjämäärä puolestaan oli 35 788. Käyttäjissä on kyse näyttelykävijöiden ohella museon muidenkin palveluiden käyttäjistä. Käyttäjätilasto 2018-2023:

2018	2019	2020	2021	2022	2023
31 910	26 657	24 400	18 815	33 396	35 788

2. HALLINTO, HENKILÖSTÖ JA TALOUS

Kokkolan kaupungin museopalveluina K.H.Renlundin museo on osa sivistystoimialaa, ja sen toimielimenä toimii kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta. Museopalveluiden vastualueen johtaja on museotoimenjohtaja, ja hänen esihenkilönään sivistysjohtaja.

Vakituista henkilöstöä museolla on 16 vakanssia, joista 12 museoammattillista. Heidän ohellaan museossa työskenteli määräaikaista työntekijöitä, harjoittelijoita ja työllistettyjä.

Vuoden aikana museossa oli henkilöstövaihdoksia. Pitkäaikainen museotoimenjohtaja Kristina Ahmas jäi eläkkeelle 1.9. lukien ja hänen seuraajanaan aloitti Joanna Kurth. Aluetaideamanuenssi Anniina Kiiskinen siirtyi muualle ja hänen vakanssinsa muutettiin näyttelymestarin tehtäväksi, johon valittiin 1.11. työssään aloittanut Jere Laasasenaho.

Museon operatiivinen toiminta perustuu itseohjautuviin tiimeihin, joita vuoden 2023 alussa olivat aluetyö, elämystuotanto, kokoelmahallinto sekä tietopalvelu. Syksyllä 2023 tiimijakoa tarkistettiin, ja uusiksi toiminnallisiksi tiimeiksi muodostuivat:

- Tuotantotiimi
- Kokoelmapalvelut
- Aluetiimi

Museon toimintaa toteutettiin suunnitelmallisesti ja budjettiraamiin pyrkien.

	TP2020	TP2021	TP2022	TP2023
Toimintatuotot	119 771	43 574	57 640	107 871
Tuotot yhteensä	119 771	43 574	57 640	107 871
Henkilöstökulut	769 720	817 270	789 516	919 473
Palvelujen ostot	143 208	89 883	130 492	149 788
Vuokrat	356 000	370 000	376 594	423 452
Aineet ja tarvikkeet	60 698	43 295	24 613	34 449
Avustukset	50	0	0	50
Muut toimintakulut	42 272	31 623	3 706	4 187
Kulut yhteensä	1 371 948	1352 121	1 324 973	1 531 399
Netto yhteensä	1 252 178	1308 070	1 267 333	1 423 528

Hankerahoitukset 1.1.-31.12.2023

Hanke	rahoitus €	rahoittaja	omarahaus
Näyttelypalkkiot 2023	4.960	MV	0

Vuoden 2023 aikana loppuunsaatettiin Pohjanmaan porvariston vuosisata -hanke, jolla aiemmilta toimintakausilta hankerahoitus 15.000 (SKF, työpanos omarahoituksena) ja 8.400 € (SLS, työpanos omarahoituksena) sekä Kesyton taide -hanke 35.000 € (Kordelin, työpanos omarahoituksena). Lisäksi osallistuttiin kolmen museon yhteiseen KIOSKI avoimeksi -hankkeeseen, jossa rahoitusmyöntöä 100.900 € (VM) hallinnoivat Seinäjoen museo ja Vaasan museo.

3. NÄYTTELYTOIMINTA

näyttelyamanuenssi KTM Elina Suutari 31.8.asti
FM Elina Vuorimies sijaisena 1.9. alkaen

Näyttelytoiminnan käytössä ovat Roosin talo ja Suolamakasiini Roosin tontilla sekä Museokorttelissa Pedagogio, Lassanderin talo ja Näyttelyhalli. Lisäksi näyttelyitä toteutetaan kaupungintalon aulaan. Osana alueellista vastuumuseotyötä toteutetaan kiertonäyttelytoimintaa paikkoihin, joissa pääsy museoon tai taiteen äärelle on haasteellista.

Pitkäkestoiset näyttelyt

Näkymiä 1800-luvulta (Roosin talon yläkerta)
Leo Torpan kamerakokoelma (Suolamakasiini), avoinna vain tilauksesta
Lassanderin talo
Fredrik ja Anna Draken koti, avoinna vain tilauksesta
Englantilainen barkassi ja venehuone
Lohtajan kotiseutumuseo Ohtakari
Öjan kalastajamuseo Öja
Hylkeenpyyntimuseo Tankar

Vaihtuvat näyttelyt

Roosin talo

- Puu taiteessa - Tiina Laasonen, Jenni Tieaho, Hanna Vahvaselkä, Anniina Vainionpää, Camilla Vuorenmaa, 14.10.2022 – 8.1.2023
- Sami Funke – Beethoven hevonen, 3.2.–30.4.2023
- Unboxing – lahjoja marginaalista, 26.5.–22.10.2023

Näyttelyhalli

- Sari Keski-Vähälä – Arjen merkintöjä, 17.3.–28.5.2023
- Kirjasto (kuraattori Veikko Halmetoja), 16.6.–10.9.2023
- Hannu Karjalainen – Sketches of North, 20.9.2023 – 14.2.2024

Kaupungintalo

- K.H.Renlundin hallinnoimasta Kokkolan taidekokoelmasta: Teuvo-Pentti Pakkala 4.1.–10.5.2023
- Lauma – Seppo Kalliokoski, 12.12.2023 – 31.5.2024

Kiertonäyttelyt

- Leipä -näyttely, 1.5.-25.5. Lohtajan kirjasto, noin 800 kävijää
- Leipä -näyttely, 1.7.-31.7. Vetelin Taidekartano, noin 760 kävijää
- Leipä -näyttely, 1.8.-31.8., Toholammin kirjasto, 1903 kävijää

Yhteistyönäyttely Kansallismuseossa

- Kesytön taide 5.5.–24.9.2023

2010-luvulta lähtien käytössä ollut ITE-museo muutettiin jälleen yleisempään näyttelykäyttöön ja nimettiin Näyttelyhalliksi. Pitkän remontin jälkeen Näyttelyhallin ensimmäiset näyttelyt juhlistivat kokkolalaista arkea ja muistuttivat paikkakunnan kulttuurihistoriasta. Loppuvuosi toi Näyttelyhalliin tuulahduksen kansainvälisen tason videotaiteesta.

Roosin talolla nostettiin esiin hylätty maaseutu ja muistot eletystä elämästä. Kesällä avattu näyttely juhlisti museolle vastikään talletettuja naiivin ja outsider-taiteen kokoelmia. Museon kokoelmista oli vastaavasti esillä runsas kokonaisuus Kansallismuseon Kesytön taide -näyttelyssä (5.5.–24.9.2023).

Alueellisena kiertonäyttelynä maakunnassa kiersi Sarka -museon tuottama Leipä -näyttely, joka oli esillä kolmessa paikkaa. Aluetaidemuseotyönä aloitettiin valmistelut Kokkolassa vaikuttavan, palkitun kuvittajan ja graafisen suunnittelijan Elina Warstan kiertonäyttelyä varten. Näyttelyitten yhteydessä tulee olemaan myös työpajoja.

Roosin talossa esillä ollut Kokkola400 -näyttely siirrettiin tilanpuutteen johdosta supistettuna Pedagogioon keväällä 2022, ja joka keräsi kiitettävästi kävijöitä vuoden 2023 aikana. Näyttely on tavoitteena pitää avoinna useita vuosia.

4. ASIAKASPALVELU, MUSEOKAUPPA JA NÄKYVYYS

museoemäntä Monica Witting-Kangasniemi, vahtimestari Petri Aspvik

Asiakaspalvelu ja museokauppa

Asiakaspalvelussa työskentelevien kahden vakituisen lisäksi museo hyödyntää tuntipalkkaisia iltaja viikonlopputyöntekijöitä, joiden avulla museokohteet pystytään pitämään avoinna kävijöille. Näiden lisäksi museon asiakaspalvelu työllistää sesonkiaikana kesätyöntekijöitä.

Vuoden 2023 aikana sekä Museokorttelissa että Roosin tontilla tehtiin pihatöitä, mikä ajoittain teki museokohteisiin pääsyn haasteelliseksi.

Loppuvuodesta 2023 aloitettiin Roosin talon asiakaskokemuksen kohentaminen, jossa ensimmäisinä toimenpiteinä tehtiin pieniä muutoksia museon sisääntuloaulaan, mm. siivoamalla sinne kertynyttä kalustusta sekä uusimalla asiakaskäytössä olevat naulakot. Samalla käynnistettiin suunnittelutyö tarvittavien isompien muutosten osalta.

Museokauppa sijaitsee Roosin talon alakerrassa. Museokaupan tuotevalikoimasta erityisen suosittuja ja myytyjä tuotteita olivat edelleen paikalliset tuotteet kuten grundsprååtsi- tuotteet, kyltit, kassit, pyyhkeet ym.. Museon tuottamia ja kaupungin historiatoimikunnan kirjoja oli myynnissä paitsi Roosin talon museokaupassa myös Luckanilla kirjastossa.

Vuoden aikana museokaupan tuotevalikoimaa pienennettiin, avarrettiin kauppatilaa poistamalla kalusteita sekä mietittiin myyntituotteiden esillepanoa.

Markkinointi, näkyvyys ja sosiaalinen media

Vuoden 2022 aikana Roosin talon ja museokorttelin opasteet suunniteltiin yhteistyössä Kiepin ja kaupunginarkkitehdin kanssa. Roosin talolla, Suolamakasiinissa ja Näyttelyhallissa otettiin käyttöön myös IDID-näytöt. Yleisötyön amanuenssi toimi hankkeen päävastuullisena tuottajana. Opasteet asennettiin keväällä 2023.

Näyttelyjen ja tapahtumien viestintäkanavia täydennettiin digimainoksin ja suurtulostebanderollein, joita asetettiin kirjaston lasieteiseen ja digimainokset julkaistiin kirjaston ja kaupungintalon näytöissä.

Museon näkyvyys ja markkinointi toteutui pääosin digitaalisesti sosiaalisen median, www-sivujen, e-kirjeen, blogin, Facebookin ja Instagramin kautta, mutta myös perinteisiä painotuotteita kuten julisteita on tehty. Museon e-kirje siirtyi Liana-järjestelmään.

Sosiaalisen median tavoitteena on ollut avata yleisölle sekä näyttelyitä että museotyötä kulissien takana. Facebookin kävijämäärä on kasvanut merkittävästi aktiivisten päivitysten ansiosta. Sosiaalisen median painopiste oli Instagram. Yhteensä SoMen kautta tavoitettiin, laskentatavasta riippuen, noin 32.000 henkilöä.

5. YLEISÖTYÖ

yleisötyön amanuenssi teatteri-ilmaisun ohjaaja YAMK Sari Pasanen

Yleisötyön amanuenssin tehtävänä on kehittää, monipuolistaa ja edistää museon elämystuotannon palveluvalikkoa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja seurata yleisötyön näkökulmien, painopisteiden ja käytäntöjen kehitystä sekä tuoda niitä museon toimintaan. Yleisötyön amanuenssi vastaa myös museokasvatuksen palveluista, toimii museon tapahtumatuotannon tuottajana ja varmistaa museon palveluvalikon saatavuutta ja saavutettavuutta.

Museokasvatus

Museokasvatuksen palveluvalikoimassa on kouluille, oppilaitoksille ja nuoremmille museovieraille suunnattuja pysyviä ja vuosittain vaihtuvia sisältöjä. Vuoden 2023 uudet sisällöt olivat:

- Valokuvauspaja: Beethovenin hevonen – näyttelyn yhteyteen tuotettiin valokuvauspaja, jonka ohjasi näyttelyn taiteilija Sami Funke. Neljään työpajaan osallistui 47 toisen asteen oppilasta ja museon sidosryhmien edustajaa.
- Mikä on roska? -työpaja: Arjen merkintöjä -näyttelyn yhteyteen toteutettiin kaksiosainen työpajakonsepti yhteistyössä kuvataiteilija Minttu Nikulan kanssa. Konsepti koostui videovälitteisestä näyttelyvierailusta ja esitehtävistä sekä kouluille tilattavasta työpajasta. Kierrätysteemaisessa pajassa valmistettiin omat taideteokset usein roskiksi mieltämistämme materiaaleista. Työpajoja toteutui yksi, johon osallistui 13 alakoululaista.
- Tehtävävihko Onni suosii rohkeaa -näyttelyyn: Pedagogiassa sijaitseva Onni suosii rohkeaa - näyttelyn yhteyteen tuotettiin tehtävävihko. Vihkon toteutti korkeakouluharjoittelija Heidi Huima. Vihko on jaossa näyttelyn yhteydessä ja se on suunnattu lasten käyttöön sekä koulu- että vapaa-ajan vierailujen yhteydessä.
- VTS-opastus Unboxing -näyttelyyn: Opastus toteutettiin keskustelevan kuvan tarkastelu -menetelmällä (VTS), joka perustuu ryhmän osallistamiseen ja aktiiviseen kuunteluun. Menetelmässä taidetta käytetään ajattelun, vuorovaikutustaitojen, kulttuurisen kompetenssin, kielitaidon ja kuvanlukutaidon oppimisen välineenä. Opastuksille osallistui 57 koululaista ja 10 opettajaa.
- Matkalla kivikauteen: Matkalla kivikauteen oli toiminnallinen tehtävärata, joka perustui K.H.Renlundin museolla työskentelevän arkeologi Lauri Skantsin väitöskirjaan. Helsingin yliopistoon tekemässään väitöskirjassa Skantsi tarkastelee kivikautisen kyläasutuksen historiaa Keski-Pohjanmaalla. Skantsin tutkimukseen pohjautuvan tehtävärata toteutettiin museon ja Kokkolan kaupunginkirjaston yhteistyönä. Tehtäväradassa yhdistyvät tarinallisuus, tutkimus, toiminta ja tieto. Lapsille ja lapsiperheille suunnattu rata sijaitsi kirjastossa ja oli avoinna 13.11.2023-31.1.2024. Vuoden 2023 loppuun mennessä radan käyttäjiä oli 470 henkilöä. Rata toimi Loistavaa -lasten kulttuuriviikkojen sisältönä.

Muita vuoden 2023 aikana toteutuneita museokasvatuksen sisältöjä olivat säätykävely ja erilaiset opastukset, joihin osallistui yhteensä 131 koululaista. Museo vastaa syksyllä 2022 valmistuneen Kokkolan kaupungin Taitojen Polku -kulttuurikasvatussuunnitelman neljännen vuosiluokan kokonaisuudesta. Kokonaisuus koostuu esitehtävistä ja työpajasta. Työpajoja toteutui vuoden 2023 aikana 5 kpl ja niihin osallistui 75 oppilasta. Museokasvatuksen kouluviestintää jatkettiin uutiskirjeen muodossa. Uutiskirje lähetettiin keväällä ja syksyllä.

Tapahtumat – Club Renlund

Museon tapahtumatarjontaa markkinoidaan nimellä Club Renlund. Tapahtumatarjotin päivitetään kaksi kertaa vuodessa ja sitä jaetaan sähköisenä Club Renlund uutiskirjeenä. Vuoden 2023 aikana tapahtumia olivat:

- Musiikkia museossa –konserttisarja: toteutettiin yhteistyössä Centria-ammattikorkeakoulun musiikinopiskelijoiden kanssa kevään 2023 aikana. Opiskelijat toteuttivat kaksi 30 minuutin promenadikonserttia Roosin talolla.
- Vanhaa korjaamassa, uutta rakentamassa – seminaari: Roosin talolla 24.4. järjestettyyn Kokkolan rakennuskulttuuria käsittelevään tapahtumaan osallistui 40 henkilöä.
- Museokorttelin taidetyöpajat: Kesällä museokorttelissa toteutettiin kaksi maksutonta nonstop-taidetyöpajaa lapsille ja lapsiperheille. Pajat ohjasi kuvataiteilija Minttu Nikula. Pajoihin osallistui 32 lasta.
- Kuraattorin kierros Kirjasto -näyttelyyn: Kirjasto-näyttelyn kuratoineen Veikko Halmetojan kuraattorin kierrokseen 12.8. osallistui 20 henkilöä.
- Kaupan ja kulttuurin yö: Kaupan ja kulttuurin yössä museo toteutti monipuolista ohjelmaa. Roosin talolla taideamanuenssi Katriina Meller vastasi yleisön kysymyksiin marginaalitaiteesta, jonka jälkeen Niina ja Oskar Hannula esittivät Unboxing-näyttelyyn luomansa ääniteoksen. Museokorttelissa osallistujat pääsivät maksuttomaan taidetyöpajaan luomaan taikasauvoja. Tapahtumiin osallistui n. 75 henkilöä.
- Joulukalenteri ja Anna Draken talossa: Perinteinen avointen ovien päivä joulukuun puolella Fredrik ja Anna Draken kodissa järjestettiin 18.11. Tapahtumaan osallistui 145 henkilöä.

6. KOKOELMAT

Kokoelmatiimi

Kokoelmatiimin muodostivat vuoden 2021 syksystä alkaen kokoelma-amanuenssi, taidekokoelma-amanuenssi, tietopalveluamanuenssi ja museomestari. Tiimitoimenkuvan mukaisesti (vahvistettu 23.11.2021) kokoelmatiimin tehtävä on vastata museon kokoelmahallinnosta ja siihen liittyvien tehtävien kehittämisestä sekä koordinoita niiden toimeenpanoa. Tiimi vastaa kokonaisvaltaisesti museon kokoelmahoidosta, kokoelmien säilymisestä, kokoelmaturvallisuudesta ja -logistiikasta. Tiimin jäsenet osallistuvat tiimin toimintaan kukin omiin toimenkuviinsa kirjattujen sisältöjen ja vastuiden mukaisesti.

Kokoelma-amanuenssi ja tietopalveluamanuenssi osallistuvat myös museon tietopalvelutiimin toimintaan. Tietopalvelutiimissä käsiteltiin mm. tieto- ja kokoelmapalveluun liittyviä kysymyksiä.

Vuoden 2023 lopulla kokoelma- ja tietopalvelutiimit yhdistyivät kokoelmapalvelutiimiksi. Tiimien yhdistyminen koettiin luontevaksi koska toiminnallisesti tiimien tehtävät limittyivät läheisesti toisiinsa ja tiimit olivat jo pitkään tehneet tiiviisti yhteistyötä. Koettiin, että yhdistynyt tiimi kykenee kokonaisvaltaisemmin ja tehokkaammin edistämään museon kokoelmapalvelua. Uuden tiimin muodostavat kokoelma-amanuenssi, taidekokoelma-amanuenssi, tietopalveluamanuenssi, tutkimusamanuenssi, maakunta-amanuenssi ja museomestari. Uuden tiimin tiimitoimenkuvassa yhdistyvät molempien aiempien tiimien toimenkuvat.

6.1. Kulttuurihistorialliset esinekokoelmat ja valokuvakokoelmat

kokoelma-amanuenssi FM Nina Axelqvist

Kulttuurihistoriallinen kokoelmatyö ja kokoelmien digitointi

Vuoden 2023 aikana säilytystiloissa tehtävä kokoelmatyö oli edellisen vuoden tapaan pääosin tauolla. Edellisen vuoden lopulla käyttöön otettu uusi kokoelmahallintajärjestelmä MuseumPlus oli ensimmäistä kokonaista toimintavuottaan täysimääräisesti käytössä ja kokoelmatyössä keskityttiin pääosin sisäisten luettelointikäytänteiden kehittämiseen ja yhdenmukaistamiseen, tietohallintajärjestelmän vaihtoprosessin aikana syntyneen luettelointivelan purkamiseen sekä migraation ulkopuolelle jätettyjen tietosisältöjen viemiseen uuteen järjestelmään.

Vuoden aikana MuseumPlus -järjestelmään vietiin 343 uutta esinettä ja 270 valokuvaa objekti- ja kuvatietoineen.

Kaikkiin museon näyttelykohteisiin ml. kotimuseokohteet ja englantilainen venevaja asennettiin UV-suojakalvot kokoelmaesineiden ja -teosten suojaamiseksi.

Kokoelmatyöhön käytössä olevat henkilöresurssit kasvoivat vuoden lopulla, kun museon henkilöstö vahvistui restaurointiosaamista omaavalla näyttelymestarilla, jonka työpanosta ja osaamista voidaan jatkossa hyödyntää mahdollisuuksien mukaan myös kokoelmien huoltoon liittyvissä tehtävissä.

Kulttuurihistoriallisten esinekokoelmien ja valokuvakokoelmien kartunta

Esinekokoelmien kartuntaerien lukumäärä oli myös vuonna 2023 vaatimaton. Kulttuurihistorialliset esinekokoelmat karttuivat noin 50 yksittäisellä objektilla, näiden joukossa mm. Teboil - huoltoasemaa esittävä pienoismalli ja Vetelin ensimmäinen tietokone Nokia Teletex oheislaitteineen ja -tarvikkeineen.

Valokuvakokoelmat täydentyivät kahdella mittavalla ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaalla valokuvakokoelmalla. Vi Neristassbor rf:n toiminta lakkasi vuoden 2022 lopulla, jonka jälkeen yhdistyksen aineisto siirtyi yhdistyksen sääntöjen mukaisesti K.H.Renlundin museolle. Neristan - kokoelmaan sisältyy arkistotyyppistä aineistoa, pieni määrä esineitä sekä mittava, arviolta noin 10 000 valokuvaa käsittävä valokuvakokoelma. Kuvakokoelma sisältää valokuvia Kokkolasta ja kokkolalaisista henkilöistä 1800-luvun lopulta noin 1960-luvulle.

Toinen merkittävä lahjoitus oli kokkolalaisen valokuvaaja Leo Torpan (1932-2012) valokuvakokoelma. Torppa dokumentoi Kokkolan kaupunkikuvaa ja kaupunkilaisten arkea ja elämää usean vuosikymmenen aikana. Arviolta noin 60 000 kuvaa käsittävä kokoelma sisältää negatiiveja, dioja, valokuvia sekä valmiiksi vedostettuja ja pohjustettuja näyttelykokonaisuuksia.

Kokoelmapalvelut, ohjaus ja neuvonta

Esinekokoelmiin liittyviä kokoelma- ja tietopalvelupyynnöitä käsiteltiin vuoden aikana 66 kpl. Valtaosa yhteydenotoista oli muiden museoiden, yksityishenkilöiden tai yhdistystoimijoiden tekemiä tiedusteluja koskien kokoelmia ja/tai esineitä, esinelahjoituksia, esinetunnistusta tai esineiden säilytystä ja säilytysolosuhteita.

Kokoelmatiimin jäseniä osallistui Fredrik ja Anna Draken kodin joulun valmisteluun kodin sisustamisen osalta. Varsinaisen tapahtumapäivän ja opastusten toteutuksesta vastasivat näyttelyamanuenssi ja yleisötyön amanuenssi yhdessä museon opaspankin kanssa.

Kehittämistyö ja koulutus

Museon säilytystilatarpeen kartoitusta varten asetettu työryhmä päätti 2022 esittää tilojen varaamista museon tarpeisiin vanhan varikon (Lataamo) alueelta. Vuodelle 2023 oli varattu määräraha esiselvitystyöhön, jonka tavoitteena oli selvittää sekä alueella olevien kiinteistöjen soveltuvuus museon säilytystiloiksi (Kokoelmakeskukseksi) että ideoida koko alueen tulevaa käyttöä. Museon kokoelmahenkilökuntaa osallistui esiselvitysvaiheen työryhmätyöskentelyyn ja kommentointiin kokoelmakeskuksen osalta. Museon tarpeiden ja tilojen soveltuvuuden kannalta keskeisiä kysymyksiä oli vuoden vaihtuessa vielä ratkaisematta. Mm. museon edellyttämät tärinämittaukset, museon tiloiksi osoitetun rakennuksen rakennettavuusselvitys sekä alueen pohjavesitutkimukset uudisrakentamista ajatellen ovat vielä kesken tai kokonaan tekemättä. Varsinaiseen suunnitteluvaiheeseen on tarkoitus edetä vuoden 2024 aikana ja Kokoelmakeskuksen toteutus voisi käynnistyä vuoden 2025 aikana.

Alueellinen kokoelmayhteistyö

Uuden sähköisen kokoelmahallintajärjestelmän käyttöönoton yhteydessä pyrittiin mahdollisuuksien mukaan ennakoimaan ja huomioimaan myöhemmin mukaan liittyvien alueen paikallismuseoiden tarpeet sekä käyttäjävälisyys.

Alueen ei-ammattillisten museoiden kokoelmahallintaa pyrittiin myös edistämään museon säilytystilatarvekartoituksen yhteydessä, huomioimalla paikallismuseoiden mahdollinen säilytystilatarve (mm. talvisäilytys ja arkojen materiaalien säilytys).

Lisäksi yhdistyksille, yksityisille ja kuntatoimijoille annettiin mm. esineinventointeihin, luettelointiin, esinehuoltoon ja säilytykseen liittyvää neuvontaa.

6.2. Taidekokoelmat

taidekokoelma-amanuenssi FM Susanne Svenfors-Furu

Kokoelmatyö ja kokoelmien digitointi

Kokoelmatyö taidesäilytystiloissa on koostunut teoslainavalmistelusta, säilytyshyllyjen osittaisesta uudistamisesta sekä tilan raivaamisesta ja uusien hyllyjen rakentamisesta laajan lahjoituskokoelman vastaanottamista varten. Uudet kokoelmateokset, osittain vanhemmatkin, on jouduttu sijoittamaan teosturvallisuutta uhaten liian tiheästi jo ahtaaseen tilaan, tilanpuutteen takia. Osa uudesta kokoelmasta jouduttiin samasta syystä sijoittamaan esinekokoelman puolelle. Työskentely taidesäilytystilassa on lahjoituskokoelman vastaanottamisen myötä muuttunut kriittisen haasteelliseksi.

Kokoelmahallintajärjestelmä Muusasta on tulostettu kaikki teoskortit sekä sähköisesti että paperille, helpottamaan teostietojen siirto uuteen kokoelmahallintajärjestelmään. Loppukesästä alkaen ensimmäisiä taideteostietueita on siirretty MuseumPlus-järjestelmään ja vuoden loppuun mennessä Renlundin kokoelman sekä T-P Pakkalan lahjoituskokoelman teostiedot on saatu syötettyä järjestelmään. Luettelointityö on ollut tauolla koko vuoden.

Museon Finna -näkyvässä on vuoden aikana rekisteröitynyt 507 käyntiä.

Taidekokoelmien kartunta

Museo sai merkittävän testamenttilahjoituksen saksalaiselta naiivin taiteen keräilijä Dietz Mertiniltä. Ennen kokoelman vastaanottamista taidekokoelma-amanuenssi ja näyttelyamanuenssi tutustuivat kokoelmaan ja keräsivät siitä tietoa taiteilijan kodissa Saksan Bad Homburgissa.

Lahjoitukset:

- Dietz Mertinin kokoelma, reilut 400 taideobjektia
- Soile Saine, 3 kpl öljymaalausta: *Kukka-asetelma*, *Louhikko III* ja *Louhikko IV*

Hankinnat:

- Emilia Nurmivaara, *A Piece of Me*, 2023, öljy kankaalle
- Soile Saine, *Muusikko-omakuva*, 1979-1980, öljy kankaalle

Kokoelmien liikkuvuus

Kansallismuseon laaja marginaalitaiteen näyttely *Kesytön taide* koostui suurimmilta osin K.H.Renlundin museon omista ja talletetuista kokoelmateoksista. Yli kahdensadan teoksen kokoaminen samaan tilaan (osa oli esillä Kaustisen kansantaiteenkeskuksen näyttelyssä), lähtötarkastaminen ja pakkaaminen sekä teostietojen toimittaminen työllisti taidekokoelma-amanuenssin lisäksi myös museomestaria ja näyttelyamanuenssia. Teoslaina johti myös Kansantaiteenkeskuksen näyttelyn uudistamiseen. Tämän lisäksi kokoelmateoksia on ollut esillä museon omassa näyttelytoiminnassa.

Teoslainat:

- 2 kpl, *Rajuilmoista auringonlaskuihin ja kuutamoihin! -naistaiteilijoita Pekka Halosen vieraana*, 4.5.–27.8. Halosenniemi, Tuusula
- 4 kpl, *Aika hyvää vuosikertaa*, 1.6.–31.8. Visavuoren museo, Tarttila
- 33 kpl, *Rajaton taide – ITE-taiteen ja Kaarisillan sydänmailta*, Taidekeskus Taarasti, 6.-29.9. Nastola-seura, Nastola
- 244 kpl, *Kesytön taide*, 5.5.-24.9. Kansallismuseo, Helsinki
- 6 kpl, *Löytäjät. Maaseudun Sivistysliiton vuoden ITE-taiteilijat 2020–2023*, 6.10.2023–14.1.2024, Suomen Maatalousmuseo Sarka, Loimaa

Sijoitukset:

Yksittäisiä teoksia on sijoitettu mm. kaupunginkirjastoon sekä Kokkolan seudun opistoon.

Aluetyö

Taidekokoelma-amanuenssi osallistui mm. Kannuksen Raasakan koulun taidehankinnan taiteilijavalintaan sekä antoi neuvoa saman koulun Vionoja -teoksen konservoinnista ja siirrosta uuteen koulurakennukseen.

Julkinen taide

Taidekokoelma-amanuenssi on osallistunut Piispanmäen monitoimitalon sekä Musiikkikeskus Snellmanin taidehankintoihin. Molemmat hankinnat ovat vuoden aikana edenneet tilaussopimusten allekirjoittamiseen ja taiteilijat ovat aloittaneet teosten valmistusprosessia. Syksyllä käynnistyi Donnerska skolan -peruskorjaushankkeen taidehankinta.

7. TIETOPALVELU JA TUTKIMUS

Tietopalvelutiimi

Tietopalvelutiimi vastaa museon arkisto- ja valokuvakokoelmiin sekä museon muihin tietovarantoihin liittyvästä palvelutoiminnasta ja sen kehittämisestä sekä saatavuuden edistämisestä. Tiimi osallistuu myös museon näyttely- ja tutkimustoimintaan vastuualueensa osalta. Tiimin jäsenet osallistuvat tiimin toimintaan omiin toimenkuvuihinsa kirjattujen sisältöjen ja

vastuiden mukaisesti. Tiimin jäseniä olivat tutkimusamanuenssi, kokoelma-amanuenssi ja maakunta-amanuenssi sekä tietopalveluamanuenssi.

Vuoden 2023 lopulla kokoelma- ja tietopalvelutiimit yhdistyivät kokoelmapalvelutiimiksi. Tiimien yhdistyminen koettiin luontevaksi koska toiminnallisesti tiimien tehtävät limittyvät läheisesti toisiinsa ja tiimit olivat jo pitkään tehneet tiiviisti yhteistyötä. Koettiin, että yhdistynyt tiimi kykenee kokonaisvaltaisemmin ja tehokkaammin edistämään museon kokoelmapalvelua. Uuden tiimin muodostavat kokoelma-amanuenssi, taidekokoelma-amanuenssi, tietopalveluamanuenssi, tutkimusamanuenssi, maakunta-amanuenssi ja museomestari. Uuden tiimin tiimitoimenkuvassa yhdistyvät molempien aiempien tiimien toimenkuvat.

Tietopalvelu ja tutkimus on näyttelytoiminnan osalta keskittynyt vuonna 2024 toteutettavaan Leo Torpan valokuvia esittelevään näyttelyyn sekä vuodelle 2025 suunnitellun urheilu- ja liikuntahistoriallisen näyttelyn valmisteluihin.

Jatkossa museon koko tietopalvelu- ja tutkimushenkilökunnan on tarkoitus aktiivisesti osallistua näyttelyohjelmiston suunnitteluun sekä varsinkin kulttuurihistoriallisten näyttelyiden suunnitteluun ja kuratoimiseen.

7.1. Tietopalvelu

tietopalveluamanuenssi, FM Anna Katriina Puikko

Tietopalveluamanuenssin tehtävänä on koordinoida museon tuottamaa kuva- ja tietopalvelua sekä toimittaa aineistoja museon omaan käyttöön kuten näyttelyihin, julkaisuihin ja viranomaistyön taustaksi. Tietopalveluamanuenssi vastaa museon historiallisesta asiakirjakokoelmasta sekä yhteistyössä kokoelmapalvelutiimin kanssa myös Kokkolan kotiseutuarkiston hoitamisesta. Toimenkuvaan kuuluu myös kulttuuriperinnön tallentamisen sekä kokoelmien saatavuuden ja käytettävyyden edistäminen ja kehittäminen.

Tieto- ja kuvapalvelu

Tietopalvelulle keskeisimmät kokoelmat ovat museon valokuvakokoelmat ja arkistotyyppisten aineistojen kokoelma. Tietopalvelutyössä hyödynnetään myös muita tietovarantoja, kuten toimiston tutkimusarkistoa ja käsikirjastoa sekä erilaisia verkkotietokantoja. Asiakaspalvelussa kyse on pääasiassa kuva- ja tietopalvelupyynnöistä. Kuvapalvelusta veloitetaan hinnaston mukaiset asiakaspalvelumaksut. Tietopalvelu taas on pääsääntöisesti maksutonta, museon perustehtävänsä mukaisesti tarjoamaa palvelua. Laajempaa tutkimusta vaativista tietopalvelupyynnöistä veloitetaan tietopalvelumaksu.

Vuoden 2023 aikana uusia kuva- ja tietopalvelupyyntöjä kirjattiin 100 kappaletta, mikä on edellisvuotta enemmän. Lisäksi huomionarvoista on, että kirjauksessa yksi kuvapalvelupyyntö saattaa koskea montaa eri kuvaa tai yhteen tietopalvelupyyntöön saattaa sisältyä monia kysymyksiä. Tietopalvelun käyttäjäkunta on ollut sekä paikallista ja valtakunnallista että kansainvälistä. Tietoa ja aineistoa on välitetty esimerkiksi tutkimus- ja opetuskäyttöön, sanoma- ja aikakauslehtiin, yliopistojen opinnäytetöihin, julkisten tilojen somisteeksi sekä muiden museoiden näyttelyihin – esimerkkeinä mainittakoon Suomenlinnassa sijaitsevan Suomen Tullimuseon *Lautalla lännestä* -näyttely kesällä 2023 ja kanadalaisen Ryan Stevensin kirja *Jackson Haines: The Skating King*.

Museon aineistoja on käytetty myös Keski-Pohjanmaan kamariorkesterin *Paikan henki* -konserttisarjan aloituskonsertissa *"Nuoren kansakunnan taiteilijat Raatihuoneella"*, jossa Olga Ahlströmin vuodelta 1866 peräisin olevasta nuottikirjasta esitettiin kaksi kappaletta. Yksityishenkilöitä on kuluneen vuoden aikana kiinnostanut esimerkiksi omat sukujuuret, suvun asuinpaikat ja rakennukset, vanhojen asiakirjojen tulkinta, vanhat kartat ja merihistoria. Tietoa ja

kuvia on välitetty myös museon omaan käyttöön liittyen esimerkiksi kulttuuriympäristöön liittyvien (viranomais)tehtävien hoitamiseen, näyttelyihin ja viestintään.

Kokkolan kotiseutuarkisto

Kokkolan kotiseutuarkiston päätehtävänä on ottaa vastaan, järjestää, säilyttää ja asettaa saataville paikallisuonteista aineistoa muun muassa kotiseutu- ja historian tutkimusta varten. Arkisto sisältää esimerkiksi paikallisten yhdistysten, liikelaitosten ja yksityishenkilöiden arkistoaineistoja. Kotiseutuarkisto oli vuoden 2023 aikana avoinna sopimuksesta, pääosin torstaisin. Asiakaskäyntejä kirjattiin vuoden 2023 aikana yhteensä 58, mikä on edellisvuotta enemmän. Aineistosta tehtiin myös sähköposti- ja puhelintiedusteluja, ja sitä käytettiin museon tietopalvelussa.

Kotiseutuarkiston aineisto on karttunut vuoden 2023 aikana. Arkistoon on saatu lahjoituksia neljältä uudelta arkistonmuodostajalta. Lisäksi vanhoista arkistonmuodostajista kuusi on tehnyt täydennyksiä arkistoaineistonsa. Yksi näistä on purjehdusseura GSF, joka on museon ohjeistamana digitoinut suuren määrän aineistojaan, jotka sitten on luovutettu kotiseutuarkistolle.

Kokoelmatyö ja toiminnan kehittäminen

Asiakirjakokoelmissa on runsaasti hoitovelkaa, jota on kuluneen vuoden aikana pyritty mahdollisuuksien mukaan purkamaan. Jotta aineistot olisivat paremmin käytettävissä, niitä inventoidaan, järjestetään, luetteloidaan ja digitoidaan sekä tulevaisuudessa myös kirjataan kokoelmanhallintajärjestelmään. Museon karttakokoelma on priorisoitu tässä työssä korkealle ja se otettu työn alle vuoden 2023 lopulla.

Museon historiallinen asiakirjakokoelma on karttunut kuluneen vuoden aikana 13 lahjoituserällä, joihin kuuluu yksi suurempi asiakirjalahjoitus. Lahjoitus käsittää asiakirjojen ja pienpainatteiden lisäksi muun muassa kartan 1700-luvulta.

Tietopalveluammanuenssi on osallistunut museon tekemään nykydokumentointiin jatkaen tutkimusammanuenssin kanssa toteutettavaa (kaupunki)ympäristön dokumentoimista valokuvaamalla.

Museon säilytystilatarpeen kartoitusta varten asetettu työryhmä on päättänyt esittää tilojen varaamista museon tarpeisiin vanhan varikon (Lataamo) alueelta, ja vuonna 2023 tehtiin esiselvitystyötä tavoitteena muun muassa selvittää alueen kiinteistöjen soveltuvuus museon säilytystiloiksi. Kokoelmapalvelutiimiläisiä on ollut mukana esiselvitysvaiheen työryhmätyöskentelyssä ja kommentointiin kokoelmakeskuksen osalta.

Näyttelyt ja julkaisut

Pohjanmaan ammatillisten museoiden välisessä hankkeessa *Pohjanmaan porvariverkostot 1700–1800-l.* julkaistiin vuonna 2023 kirjasarjan viides ja samalla viimeinen kirja *La dolce vita: Porvariverkostot vapaa-ajan vieton näkökulmasta*. Teokseen on toimitettu runsaasti kuvia ja muuta tausta-aineistoa museon asiakirja- ja kuvakokoelmista. Lisäksi tietopalveluammanuenssi on kirjoittanut teokseen yhteisartikkelin Pohjanmaan kaupunkipuistoista professori Maunu Häyrysen kanssa.

Näyttelyiden osalta kuluneena vuonna on alettu valmistella Leo Torpan valokuvien perustuvaa näyttelyä vuodelle 2024 sekä urheilu- ja liikuntahistoriallista näyttelyä vuodelle 2025.

Aluetyö ja verkostot

Museon on antanut neuvontaa sekä yksityishenkilöille että yhdistyksille liittyen esimerkiksi vanhojen asiakirjojen säilytykseen sekä arkistotyyppisten aineistojen järjestämiseen ja seulontaan.

Yksi yhteistyökumppaneista on ollut ETT. Erikoistietotoimisto ETT toimii sääntöjensä mukaisesti yhteistyössä museon kanssa, tukien ja täydentäen museon sisältöjä ja palvelutarjontaa. Museo suunnittelee ETT:n kanssa toteutettavan kirjahankkeen käynnistämistä liittyen Kokkolan keskusta-alueen keskeisiin vanhoihin kohteisiin. Yhteistyötä ETT:n kanssa on tehty myös esimerkiksi yhdistyksen kokoaman, vuonna 2025 avattavan sataman historiaan liittyvän valokuvanäyttelyn sekä tietopalvelun osalta.

Lisäksi museo on osana alueellista vastuumuseotyötä osallistunut kesällä Kälviän Marttakodilla olleen kulttuurihistoriallisen näyttelyn "*Kälviän Hagmanit - valokuvia Lucina Hagmanin perheestä ja pitäjästä*" taustatyöhön tietopalvelun ja joidenkin näyttelyn toteuttamiseen liittyvien kysymysten osalta. Näyttelyn käsikirjoitus on Lucinan ystävien vetäjän, kulttuurintutkija Maija Myllykankaan käsialaa. Näyttely avautui samanaikaisesti Marttakodin pihapiirissä vietettyjen Veistoskekkereiden kanssa. 5. kesäkuuta – kun Hagmanin syntymästä oli kulunut 170 vuotta – paljastettiin kuvanveistäjä Kaija Kontulaisen tekemä, kansalaiskeräyksellä toteutettu Hagmania esittävä rautalankaveistos. Suomen ensimmäinen Lucina Hagmanille omistettu julkinen veistos lahjoitettiin Kokkolan kaupungille. Näyttelyyn liittyvän taustatyön yhteydessä museo sai kokoelmiinsa myös yli tuhannen digitoidun valokuvan kokoelman kälviäläisen kyläkuvaajan Jukka Hakalan kuvia.

7.2. Tutkimustoiminta

tutkimusammanuenssi FM Erik Engberg

Tutkimusammanuenssi on vastannut museon tutkimustyön ylläpidosta, koordinoinnista ja kehittämisestä. Tehtäväkokonaisuuteen sisältyy nykydokumentointi, aineettoman kulttuuriperinnön tallennuksen edistäminen, historiatoimikunnan sihteeri- ja koordinoititehtävät, julkaisutoiminta sekä henkilökunnan käsikirjaston ja historiallisen kirjakokoelman hoito.

Pohjanmaan porvariverkostot 1700–1800-I -tutkimus- ja julkaisuhanke

Museoiden välisen hankkeen loppuvaihe toteutettiin julkaisemalla sarjan viides ja samalla viimeinen artikkelikokoelma sekä järjestämällä hankkeen loppuseminaari.

Kaksikielisen teoksen "Pohjanmaan porvariston vuosisadat 1700–1800 : La dolce vita – porvariverkostot vapaa-ajan vieton näkökulmasta / Borgarliv i Österbotten 1700–1800 : La dolce vita – borgarnätverken i rekreativt perspektiv" tutkijakirjoittajina toimivat museoiden osalta Kristina Ahmas, Kirsi Hänninen, Pirkko Järvelä, Auli Jämsänen, Jouni Mustonen, Anna Puikko, Carola Sundqvist ja Eija Turunen. Toimeksiannosta kirjoittajina toimivat professori Maunu Häyrynen, professori Johanna Ilmakunnas sekä tutkijatohtori Risto Nurmi. Kirjan toimitti Kristina Ahmas ja Erik Engberg.

Kaikille avoin seminaari ja kirjan julkistamistilaisuus pidettiin iltapäivätilaisuutena Roosin talossa lauantaina 9.9.2023 otsikolla "Verkostojen vietävissä? Pohjanmaan porvariston elämää, kaupankäynnistä huvitteluun 1700–1800-I / Fånge i nätverket? Österbottniskt borgarliv, från affärer till nöjesliv 1700–1800-t". Seminaarin ohjelmaan kuului viisi esitelmää, jotka kaikki pohjautuivat antologioiden artikkeleihin (julk. 2013–2023):

- Risto Nurmi, FT, arkeologi, Oulun yliopisto
Mitä Kokkolan alta löytyy? Kaupankäynnin arkeologiset jäljet
- Jari Ojala, FT, prof., historia, rehtori, Jyväskylän yliopisto
Pohjanmaan Tar Trek? Tervan hinta haudalta maailman markkinoille
- Johanna Ilmakunnas, FD, prof., nordisk historia, Åbo Akademi
Hade man fritid på 1700–1800-talen? Om arbete och tidsfördriv
- Julia Dahlberg, FD, historia, Uleåborgs universitet
Ekonomisk patriotism och österbottnisk identitet släkten Donner från 1700-tal till 1900-tal

- Kirsi Hänninen, FT, museotoimenjohtaja, Saarijärven museo
Konttorissa ja puutarhassa – suurporvarit ja papit talouden ja vapaa-ajan kehyksissä

Hankehallinnoijaa edustivat omilla puheenvuoroillaan Erik Engberg ja Kristina Ahmas. Tilaisuuteen osallistui 44 henkilöä.

Pohjanmaan porvariverkostot, eli niin kutsuttu PoPoVe-hanke, on historiallisen Pohjanmaan ammatillisten museoiden – Raahen, Pietarsaaren, Kokkolan, Vaasan ja Saarijärven – yhteishanke, joka toteutettiin vuosina 2010–2023. Vuonna 2018 hanke palkittiin Svenska Litteratursällskapet i Finlandin (SLS) toimesta 20 000 euron suuruuisella palkinnolla. Hankkeen toteuttaminen nojautui talouden osalta yhteistyömuseoiden vahvaan sitoutumiseen omien perusrahoitusten puitteissa sekä erillisiin apurahoihin, joita hanketyöryhmälle ja hankkeen hallinnoijalle K.H.Renlundin museolle myönnettiin useita. Toimintavuonna julkaistu teos toteutettiin Svenska kulturfondenin ja Svenska litteratursällskapet i Finlandin apurahoilla.

Studia Generalia – museon helppotajuisia asiantuntijaluentoja verkossa

Museon YouTube-kanavalla julkaistavassa luentosarjassa tuotettiin videotallenne, jossa museon kulttuuriympäristöammanuenssi Jouni Mustonen luennoi barkassista. Luento toteutettiin avoimena yleisötilaisuutena englantilaisessa venehuoneessa. ”Kertomuksia barkassista” on luentosarjan viides osa ja sen katsojamäärä on 87 (13.2.2024).

Merenkulun historia näkyväksi – ruotsinkielisen Pohjanmaan yhteishanke

Museon osallistui aktiivisesti KulturÖsterbotten-kulttuuriyksikön (SÖFUK-kuntayhtymä) vetämään merenkulun historiaan keskittyvään ruotsinkieliseen hankkeeseen ”Den österbottniska sjöfartens betydelse – ett projekt med förankring i historien”. Hankkeen tarkoitus oli edistää alueen merenkulun historian näkyvyyttä ja yhteistyötä merenkulun aihetta käsittelevien museoiden kesken.

Kulunut vuosi oli hankkeen viimeinen toimintavuosi, jolloin huomio kohdistui etenkin verkostoitumisen vahvistamiseen, koulutukseen, tutustumismatkoihin, ulkotiloissa toteutettuun pop up -kiertonäyttelyyn sekä digitaalisen aineiston tuottamiseen.

K.H.Renlundin museon ja sen toiminta-alueen osalta keskeisimmät tapahtumat ja sisällöt olivat:

- Pop up -näyttely ”Suolaisia pärskeitä ja tervantuoksua”
(Roosin pihalla 7.–9.9.2023, kävijöitä 64).
- Yhteinen esite ja verkkoaineisto:
 - o maritime.kulturosterbotten.fi
 - o <https://www.facebook.com/maritimeostrobothnia/>
 - o https://www.instagram.com/maritime_ostrobothnia/
- Merenkulun historian opasaineisto museoiden hyödynnettäväksi.
- Seitsemän pedagogista lyhytelokuvaa:
<https://www.youtube.com/watch?v=OtWliTSH6uA&list=PLIDmYCQfrNJPODNvUsBUZmR2yfCTs0FLr>

Tiedonkeruu, tallennustyö ja nykydokumentointi

Kesän aikana Åbo Akademin filosofian oppiaineen korkeakouluharjoittelija Emil Skantsi toteutti nykydokumentointikokonaisuuden Tier-sähköpotkulautojen käytöstä Kokkolassa. Dokumentointi toteutettiin valokuvin ja muistiinpanoin sekä yleisölle suunnatulla kyselyllä. Museo jatkoi yleistä dokumentointityötä kaupunkikuvan muutos -aihepiirin osalta muun muassa valokuvaamalla Tehtaankadun, Santahaan ja Kiviniityn aluetta.

Tutkimusammanuenssi osallistui tänäkin vuonna epäviralliseen monialatyöryhmään, jossa pohditaan Kansallisarkisto Vaasan tulevaisuutta. Taustalla on Vaasan ns. maakunta-arkiston

lakkauttamisuhka, jonka toteutuessa alueelle keskeinen arkistoaineisto mahdollisesti myös siirrettäisiin historiallisen Pohjanmaan ulkopuolelle. Pohjanmaan maakuntaliitto on osittain tämä työryhmätyöskentelyn ansiosta toiminut päävastuullisena selvitystyössä, jossa kartoitetaan Vaasaan perustettavan kulttuurikeskuksen edellytyksiä. Keskukseen toteutuessa kyse olisi ennen kaikkea arkisto-, museo- ja koulusektoreiden yhteistyöstä.

Käsikirjasto ja historiallinen kirjakokoelma

Museon kirjastoa on täydennetty ostoin ja vastaanotetuin lahjoituksin kuten aiemmin. Varsinaisesti luetteloituja niteitä kertyi vuoden aikana 33 kpl. Museon käsikirjastoon, joka on sijoitettu toimiston yhteyteen, kuuluu kaupunginkirjaston vuosiraportin mukaan kaiken kaikkiaan 2 510 sähköiseen järjestelmään luetteloitua nidettä sekä lisäksi pienempiä lahjoitus- ja erilliskokoelmia. Luetteloiduista kirjoja on vähintään kymmeniä. Käsikirjaston varsinainen luettelointityö on osittain ulkoistettu kaupunginkirjastolle, mutta käsikirjaston hankinnat ja hallinnointi kuuluvat yhä museolle. Historialliseen kirjakokoelmaan, joka on väliaikaisesti sijoitettuna Kotiseutuarkistoon, kuuluu kaiken kaikkiaan 3 730 numeroitua kirjaa. Käsikirjasto on henkilökunnan käytettävissä; historialliseen kirjakokoelmaan on myös museokäyttäjien mahdollista tutustua kuten muihin museokokoelmiin, kokoelmapolitiikkaa noudattaen.

Historiatoimikunta

Museo toimii historiatoimikunnan hallinnollisena vastuuyksikkönä sekä vastaa toimikunnan toimihenkilötehtävistä, joista sihteerin ja koordinaattorin tehtäviä hoitaa tutkimusamanuenssi ja talousasiantuntijana toimii palvelusihteerin. Vastaavana viranhaltijana toimii museotoimenjohtaja.

Edellisen toimintavuoden aikana valmistuneen *Kaarlelan pitäjän historia osa IV 1939–1976* -teoksen julkistamistilaisuus pidettiin kaksikielisenä yleisötilaisuutena Jungsborgilla torstaina 26.1.2023. Tilaisuuden avasi historiatoimikunnan puheenjohtaja Helena Anttiroiko-Mehtälä ja ruotsiksi varapuheenjohtaja Christina Frilund. Ohjelmaan kuului kolmen teoksen toteuttamiseen osallistuneen kirjoittajan esitelmää:

- Väinö Ylikangas: *Kaarlelan uusjaon vaiheet*
- Bernhard Åström: *Föreningslivet i Karleby och Öja*
- Pertti Hyttinen: *Kääntäjän huomioita Kaarlelan historiasta*

Tilaisuuteen osallistui noin 30 henkilöä.

Toimintavuonna edistettiin pitkään suunnitteilla ollutta historiateoshanketta, jossa on tarkoitus saattaa Kälviän, Lohtajan ja Ullavan pitäjien ja kuntien tarinat uusiin kansiin. Hankkeen toteuttamisen periaatepäätös vuosille 2023–2029 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa. Tutkimus- ja kirjoittamistyö kilpailutetaan keväällä 2024.

Vuoden aikana järjestettiin neljä kokousta. Uusi museotoimenjohtaja Joanna Kurth kutsuttiin vastaavana viranhaltijana vuoden viimeiseen kokoukseen keskustelemaan toimikunnan toiminnasta. Historiatoimikunnan jäseniä ovat Helena Anttiroiko-Mehtälä (pj.), Christina Frilund (varapj.), Eero Huhtala, Jorma Hautamäki, Eeva-Inkeri Kluukeri, Markku Lento, Veikko Pohjonen ja Hans Snellman.

Erikoistietotoimisto ETT ry - Specialbyrå för lokalhistorisk forskning SLF rf

Erikoistietotoimisto ETT toimii sääntöjensä mukaisesti yhteistyössä museon kanssa, tukien ja täydentäen museon sisältöjä ja palvelutarjontaa. Yhdistyksen kirjastoaineisto ja arkistotyyppinen tutkimusaineisto säilytetään toistaiseksi museon arkistotilassa Vingellä. ETT:n toiminnasta kerrotaan laajemmin sen omassa, eli yhdistyksen vuosikertomuksessa.

Museo suunnittelee yhdessä ETT:n kanssa toteutettavan kirjahankkeen käynnistämistä. Tavoitteena on Kokkolan keskusta-alueen keskeisten paikkojen ja rakennusten esittäminen

vanhojen ja uusien valokuvien, koottujen faktatietojen sekä ETT:n jäseniltä kerättyjen tarinoiden avulla.

8. ALUEELLINEN VASTUUMUSEO

K.H.Renlundin museo toimii alueellisena vastuumuseona Keski-Pohjanmaalla ja sitoutuu museolain mukaisesti hoitamaan kolmea ydintehtävää, jotka ovat

- museotoiminnan edistäminen alueella
- kulttuuriympäristötehtävä
- alueellinen taidemuseotehtävä

Tehtävän hoitoa varten laaditussa alueellisessa suunnitelmassa vuosille 2023 – 2026 painottuivat kaikkien vastuiden osalta seuraavat tehtäväalueet:

- 1) Kehittäminen ja verkostot
- 2) Tieto ja digitalisaatio
- 3) Alueelliset palvelut

Kulttuuriympäristötehtävässä painottuu asiantuntijaviranomaistyö, jonka puitteissa lausuntoja alueiden käyttöön laadittiin vuonna 2023 yhteensä 306. Pääosin kyse oli metsänsuojelusta, kaavoituksesta, ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä sekä rakennus- ja purkulupa- sekä poikkeamislupamenettelyistä. Lausuntoja 2018-2023:

2018	2019	2020	2021	2022	2023
67	61	287	323	302	306

Alueellisen vastuumuseon tehtävien vastuujako on henkilöstön keskuudessa sovittu seuraavasti: maakunta-amanuenssi (alueellinen museotyö ja kulttuuriympäristön suojelu maakunnassa), arkeologi (arkeologia Kokkolassa ja maakunnassa), kulttuuriympäristöamanuenssi (kulttuuriympäristön suojelu Kokkolassa, vesirajan kulttuuriympäristö ja restauroinnin neuvonta) ja aluetaideamanuenssi (visuaalinen kulttuuri ja taide maakunnassa).

8.1. Alueellinen museotyö ja rakennetun kulttuuriympäristön suojelu

maakunta-amanuenssi FM Pirkko Järvelä 1.5. saakka
FM Risto Känsälä 2.5. alkaen

Maakunta-amanuenssin toiminnallisiin tehtäviin kuuluvat vastuut alueellisesta museotoiminnasta ja kulttuuriympäristön hoidosta maakunnassa. Tehtävät kohdentuvat:

- Museotoiminnan edistäminen Keski-Pohjanmaan alueella
- Kulttuuriympäristötehtävä: Halsua, Kannus, Kaustinen, Kokkola: Kälviä, Lohtaja, Ullava, Lestijärvi, Perho, Toholampi, Veteli

Alueellinen museotoiminta sekä neuvonta ja ohjaus

Yhteensä vuoden aikana tehtiin 44 paikallismuseokäyntiä tavaten aina paikallisten yhdistysten edustajia. Näiden lisäksi tehtiin seitsemän koriseutuarkistokäyntiä sekä rakennuskulttuuriin ja kulttuuriympäristöihin liittyviä käyntejä.

Neuvonta ja ohjaustehtävät liittyivät ennen kaikkea paikallismuseoiden hankeavustusten käytön neuvontaan ja ohjaukseen. Lisäksi tehtiin käyntejä museorakennusten kunnostamiseen liittyen

sekä aloitettiin museokohtaisten työkirjojen laatiminen, joista kaksi valmistui toimintakertomusvuoden aikana työn jatkuessa vuoden 2024 aikana. Osana tätä työtä vuoden aikana toteutettiin 15 museorakennuksiin liittyvää dokumentointia.

Tapahtumina oltiin mukana Kannuksen Mäkiraonmäen kesätapahtumassa 10.6., johon toteutettiin pajupillien tekoon liittyvää ohjelmaa sekä pidettiin avoinna Lohtajan kotiseutumuseota sen pihapiirissä 2.9. toteutetun Lohtajan kotiseutumarkkinoiden aikana. Alueella kiersi myös Leipä -näyttely, joka oli esillä Lohtajan kirjastossa, Vetelin Taidekartanossa sekä Toholammin kirjastossa.

Kehittäminen ja verkostot

Aineettoman kulttuuriperinnön edistämiseksi verkostoyhteistyötä jatkettiin Kansanmusiikki-instituutti ry:n kanssa.

Yhteistyötä ja tiedon vaihtoa tehdään Vaasan ja Seinäjoen museoiden kollegoiden kanssa. Kollegiaalista yhteistyötä Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan kanssa on tarkoitus jatkossa syventää, ja siihen liittyen vietettiin suunnittelu- ja verkostoitumispäivä 6.9. Vöyrillä.

Kulttuuriympäristöä koskevassa yhteistyössä keskeiset yhteistyötahot ovat etenkin Museovirasto ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus.

Youthful Heritage -hankkeen toiminta

Keväällä 2020 alkanut hanke saatettiin loppuun ja raportoitiin vuoden 2023 aikana. Hankkeessa on kerätty hyviä käytänteitä nuorten osallistamiseksi kulttuuriperintöalan yhdistysten toimintaan. Hankealueiden yhdistysten välinen yhteistyö on tiivistynyt ja nuoret ovat verkostoituneet keskenään niin paikallisesti kuin kansainvälisesti. Lisäksi yhdistykset ovat luoneet uusia kansainvälisiä kontakteja, joiden kanssa ideoivat jo uusia yhteistyökuvioita.

Hanketta rahoittivat kolme paikallista toimintaryhmää (Keskipiste Leader, Pirityiset Leader ja Rieska Leader) ja hankkeessa oli mukana kahdeksan yhdistystä Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan eteläosan kunnista.

Tieto ja digitalisaatio

Museon uusi kokoelmahallintajärjestelmä Museum Plus on otettu vaiheittain käyttöön. Tavoitteena on, että alueen paikallismuseoiden kokoelmat voitaisiin lähivuosina luetteloida alueellisen vastuumuseon kokoelmahallintajärjestelmään.

Kesän aikana toteutettiin paikallismuseoiden ”Kesähelmiä keskipohjalaisista paikallismuseoista” -sosiaalisen median tiedotuskampanja, joka sai kiitettävästi näkyvyyttä 7413 näyttökerralla.

Vuoden 2023 aikana on yhdessä Seinäjoen ja Vaasan museoiden sekä Etelä- ja Keski-Pohjanmaan sekä Pohjanmaan liittojen kanssa jatkettu KIOSKI- rakennusinventointisovelluksen kehittämistä. Sovelluksen palveluntarjoaja on Tmi Hilla Tarjanteelta. Kehittäminen on edistynyt kahdessa rinnakkaisessa projektissa: KIOSKI avoimeksi ja KIOSKI siistiksi, jotka molemmat jakuvat vuoden 2024 puolelle.

Maakunnallisen kulttuuriympäristön viranomaistehtävä

Maakunnan kunnista sekä Kälviän, Lohtajan ja Ullavan alueilta lausuntoja kaavoitukseen, ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn, sekä rakennuslupa-, purkulupa- ja poikkeamislupamenettelyyn liittyen tuli maakunta-amanuenssin valmisteltavaksi yhteensä 15. Lisäksi maakuntamuseon edustaja osallistui kaavoitusta koskeviin viranomais- ja työneuvotteluihin sekä seurantaryhmien kokouksiin. Maakunta-amanuenssi teki vuoden aikana myös neljä rakennuskatselmusta.

Kuten edellisvuonna viranomaisneuvotteluissa ja maakuntaa koskevissa kaavoitus- ja YVA-prosesseissa on korostunut uusien tuulivoimahankkeiden vireilletulo sekä niihin liittyvät sähkönsiirtohankkeet. Lisäksi maakunnassa on enenevässä määrin malminetsintään liittyvää toimintaa.

Lohtajan kotiseutumuseo

Museoon palkattiin neljäksi viikoksi kaksi kesäharjoittelijaa, joka siivosivat museota, ottivat kokoelmaesineistä mittoja ja kirjasivat muita tietoja kenttäkortteihin sekä opastivat museovieraita.

Kesäaukiolon lisäksi museo oli avoinna 2.9., jolloin museon pihapiirissä järjestettiin Lohtajan kotiseutumarkkinat.

8.2. Arkeologia

arkeologi FT Lauri Skantsi, museotoimenjohtajan sijainen

Viranomaistehtävä

Arkeologiassa viranomaistehtävä vei Alva-työajasta suurimman osan, 71 %. Tähän työaikaan kuului viranomaistyön eli lausuntojen ja kannanottojen valmistelu ja kirjoittaminen ja niitä varten tehdyt maastoretket, keskustelut, viranomaisneuvottelut, eri hankkeiden seurantaryhmien kokouksiin osallistuminen ja tapaamiset eri toimijoiden kanssa, sekä ohjaus ja neuvonta. Lausunnoista 66% liittyi metsätalouteen. Loput lausunnot ja kannanotot koskivat kaavoitusta, YVA-ohjelmia ja -selostuksia, tuulivoimaa, kaivosteollisuutta, malminetsintää, kaivuulupia, ympäristölupia, maa-aineksen ottoa, sähkönsiirtoa, maakaapelointia, tiehankkeita ja muita maankäyttö- ja rakennushankkeita. Yhteensä kirjallisia lausuntoja ja kannanottoja kirjoitettiin vuoden aikana 270. Näistä 45% kohdistui Kokkolan kaupungin alueelle (Kälviä, Lohtaja ja Ullava mukaan lukien).

Yhteensä vuoden aikana tehtiin 25 maastoretkeä (huomattavasti vähemmän kuin edellisinä vuosina johtuen museotoimenjohtajan sijaisuuden hoidosta otona kesäaikaan). Niihin varattiin yleensä koko päivä, jonka aikana tarkastettiin useita kohteita. Suurin osa retkistä liittyi viranomaistehtävän hoitoon, mutta myös alueelliseen museotehtävään. Keskeinen osa viranomaistehtävää oli myös osallistua eri hankkeiden viranomais- ym. neuvotteluihin. Niitä oli vuoden aikana kaikkiaan 29 kokousta.

Kehittäminen ja verkostot

Kehittäminen ja verkostot –osion tehtäviin kului 11 % alva-työajasta. Tähän kuului mm. yhteistyö museoviraston ja muiden alueellisten vastuumuseoiden kanssa sekä alan harrastajien kanssa. Arkeologia ja paikallishistoria oli sisältönä ja läpileikkaavana aiheena mukana myös Yliopistokeskus Chydeniuksen luokanopettajakoulutuksen historian 3 op kurssilla, jonka kouluttajana toimin sivutoimisesti keväisin. Teema ”Arkeologinen kulttuuriperintö historianopetuksessa” nostettiin esiin mm. kurssiretkellä sekä historiallisen tiedon luonteen pedagogisoinnissa. Lisäksi rakennettu kulttuuriympäristö oppimisympäristönä ja museo oppimisympäristönä -teemat kuuluivat mainittuun historian kurssiin.

Arkeologia ja erityisesti paikallinen näkökulma arkeologiaan oli sisältönä myös Kokkolan seudun opiston koko lukuvuoden mittaisella arkeologian kurssilla, jossa toimin tuntiopettajana. Opetus yliopistossa ja kansalaisopistossa ei kuitenkaan kuulunut arkeologin työaikaan. Sitä hoidin sivutoimisesti, vaikka sisällöt sopivat hyvin kulttuuriympäristöjen kehittämis- ja verkostotyöhön sekä alueelliseen museotyöhön. Kurssin puitteissa järjestettiin 13.5. retki Kannuksen arkeologisiin kohteisiin ja toteutettiin yleisökaivaus Kokkolan Miekkakaarojen kivikautisella asuinpaikalla 23-24.9.

Yhteistyöstä museoviraston ja muiden alva-museoiden kanssa arkeologian alalla liittyi yhteisiin asioihin, tiedonvälitykseen ja hankkeisiin mm. valtakunnalliseen museoviraston hallinnoimaan VARK-hankkeeseen, jossa arvotettiin valtakunnallisesti merkittävää arkeologista kulttuuriperintöä koko Suomen alueella. Yhteistyö alan harrastajien kanssa oli lähinnä yhteisiä maastokäyntejä, tietopalvelua ja keskustelua.

Tieto ja digitalisaatio

Tieto- ja digitalisaatio tehtävä vei 18 % alva-työajasta. Keskeisin tehtävä tieto ja digitalisaatiossa oli kaikille avoimen kulttuuriympäristön palveluikkunan (kyppi) tietojen ylläpito ja päivittäminen Keski-Pohjanmaan arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Omien maastoretkien ja eri hankkeita varten teetettyjen inventointien tuloksina tietoja lisättiin ja päivitettiin. Uusia kohteita rekisteröitiin 159, muokattuja kohteita 56, uusia aluerajauksia 124, muokattuja aluerajauksia 5 ja uusia seuranta tietoja 2. Yhteensä lisäyksiä ja muokkauksia tehtiin 346 kohteeseen. Tieto- ja digitalisaatioon kuului myös maastoretkillä kertyneen kuva-aineistojen arkistointi sekä lausuntojen ja kannanottojen arkistointi.

Arkeologisen tutkimuksen edistämistä tein julkaisemalla arkeologian alan väitöskirjan *Kivikauden kylät Keski-Pohjanmaalla. Kollektiivisten kyläyhteisöjen synty, kukoistus ja hajoaminen* Helsingin yliopistossa huhtikuussa. Väitöskirjani lektion julkaisin Ennen ja nyt -historian tietosanomissa kesäkuussa. Julkaisin myös pääkirjoittajan artikkelin *Exception proves the rule – Divergent patterns in settlement locations in Central and Southern Ostrobothnia* yhdessä Petro Pesosen, Miikka Tallavaaran ja Markku Oinosen kanssa syyskuussa julkaisussa *Moving Northward: Professor Voker Heyd's festschrift as he turns 60*. Archaeological Society of Finland. Loppuvuodesta aloitin pääkirjoittajana artikkelin kirjoittamisen työnimellä *Impacts of Changing Climate on Middle Holocene Forager Subsistence and Demography – Evidence from Maritime Adapted House Pit Villages in NE Baltic Sea* yhdessä ympäristöarkeologian dosentti Mikael A. Mannisen kanssa.

Kehittäminen ja verkostot, alueellinen yhteistyö

Esitelmiä väitöskirja-aiheesta Kivikauden kylät Keski-Pohjanmaalla yhteensä yhdeksässä eri tilaisuudessa. Muita esitelmiä ja järjestettyjä asiantuntijaretkiä yhteensä seitsemän.

Muut työt

Arkeologin viran lisäksi toimin oman toimen ohella museotoimenjohtajan sijaisena 22.5.-31.8.2023 sekä osallistuin tarvittaessa myös muihinkin kaupunginmuseon tehtäviin.

8.3. Rakennettu kulttuuriympäristö (Kokkola) ja restaurointi

kulttuuriympäristöamanuenssi FM tohtorikoulutettava Jouni Mustonen

Kulttuuriympäristöamanuenssi vastaa rakennetun kulttuuriympäristön suojelusta Kokkolan alueella ja restauroinnin neuvonnasta koko maakunnassa. Suurin osa työajasta kului asiantuntijaviranomaistehtävän hoitoon: lausuntojen ja kannanottojen valmisteluun ja kirjoittamiseen sekä niitä varten tehtyihin maastoretkiin, neuvotteluihin, keskusteluihin ja tapaamisiin. Viranomaistyössä lausuntoja annettiin 62 ja osallistuttiin 111 katselmukseen tai neuvontatapahtumaan.

Kehittäminen, hankkeet ja verkostot

Kulttuuriympäristöamanuenssi vastaa tehtävässään vesirajan kulttuuriympäristön hoidosta ja siihen liittyvästä asiantuntijuudesta. Tämä teema painottui myös vuonna 2023 kehittämistehtävässä.

Vuonna 2020 käynnistetyn Vesimaisema- verkoston kehitystyö. Verkoston 23.5.2023 järjestämän webinaarin suunnittelutyö. Kokkolassa järjestettävän vuoden 2024 Vesimaisema –seminaarin valmistelu. Useita suunnitteluryhmän työkokouksia. Työryhmässä mukana K.H. Renlundin museon (ALVA) lisäksi ympäristöministeriö, Museovirasto, Metsähallitus, Väylävirasto, Suomen ympäristökeskus, Kulttuuriympäristötutkimuksen seura, Jyväskylän yliopisto, Turun yliopisto ja Pohjois-Pohjanmaan liitto.

Kokkolan kaupunki on liittynyt Hinku –verkostoon, jossa pyritään ilmastonmuutoksen hillintätoimiin. Kulttuuriympäristöamanuenssi toimi jäsenenä kaupungin Hinku ohjaus- ja teemaryhmissä. Ryhmillä oli useita kehittämistoimia käsitteleviä toimenpide- ja työkokouksia vuoden aikana.

Tieto ja digitalisaatio

Kulttuuriympäristöamanuenssi osallistui KIOSKI –rakennusinventointitietokannan jatkokehittämiseen kolmen maakunnan ja alueellisen vastuumuseon yhteistyönä. Valtiovarainministeriö myönsi Seinäjoen museoille, K. H. Renlundin museolle ja Vaasan kaupungin museoille avustuksen, joka on tarkoitettu kuntien digitalisaation yhteishankkeisiin. Seinäjoen museot toimii hankkeen kotipaikkana, mutta se tehdään yhteistyössä edellä mainittujen aluevastuumuseoiden, tietojärjestelmän omistajan ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Hanke toteutetaan Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueilla ja sitä pilotoidaan isäntäkunnissa.

Alueellinen museotyö

Kulttuuriympäristöamanuenssi on tehnyt kohdekartoituksia ja antanut alueellista rakennuskulttuurin ja restauroinnin asiantuntijakonsultaatiota ja toiminut asiantuntijana konservointikysymyksissä. Museon omien ja yhteistyöverkostojen kautta järjestetyt tapahtumat olivat olennainen osa toimintaa.

Tapahtumia olivat Vanhaa korjaamassa, uutta rakentamassa -tapahtuma 24.4.2023 Kokkolassa Roosin talolla yhteistyössä Kokkolan kaupunkiympäristön toimialan kanssa sekä KPEDUn opiskelijoille ja henkilökunnalle suunnattu luento Kokkola 26.4.2023.

Vesialueiden kohdekartoitukset:

- Lohtajan Välimatalan ”Mathilde”
- Koppargrundetin eteläosa, 1700 –luvun haaksirikot
- Köbergsgrundet, 1700 –luvun haaksirikko
- Gustav Aadolf –matala, irtolöytöalue
- Stora Perandön, pohjoinen, irtolöytöalue
- Soldatskärin telakka-alue

8.4. Alueellinen taidemuseotehtävä

aluetaideamanuenssi Anniina Kiiskinen (FM) 31.5.2023 saakka. Alueellinen taidemuseotyö on syksyllä 2023 liitetty osaksi taideamanuenssi Katriina Mellerin (FM) tehtäväkuvaa.

Kehittäminen ja verkostot

Uudella toimintakaudella alueellisen vastuumuseon viestintää toteutettiin muun muassa alueen toimijoille kohdennetun alueellisen uutiskirjeen muodossa. Sähköistä uutiskirjetä toimitettiin maakunta- ja aluetaideamanuenssin yhteistyönä ja siinä viestittiin muun muassa näyttelyistä, tapahtumista sekä avustuksista. Henkilöstömuutoksien vuoksi alueellinen uutiskirje ilmestyi vain kerran ja jatkossa ALVA-uutiset ovat osa museon yleistä uutiskirjetä. Kesäksi toteutettiin alueen taide- ja kulttuuriperintötoimijoiden näkyvyyttä ja yhteismarkkinointia edistävä alueellinen kesäesite, joka kohdentui alueelliseen taidemuseotehtävään sekä alueelliseen museotoiminnan edistämistehtävään. Esite nosti esiin keskipohjalaisen kuntien kesänäyttelyitä sekä

paikallismuseoita. Kesäksi 2023 pilotoitua esitettä on tavoitteena kehittää edelleen tulevina vuosina.

Vuonna 2023 tehtiin tutustumiskäynnit Kaustiselle ja Veteliin taidekokoelmatilanteen kartoittamiseksi sekä muiden mahdollisten toiveiden ja yhteistyökuvioiden selkiyttämiseksi. Esimerkiksi Vetelin Taidekartanolla käynnistyneen hankkeen ja galleriatilojen uudistetun valaistuksen myötä kunta toivoi vireämpää näyttelytoimintaa Taidekartanolle. Samoin Kaustisen kunta toivoi näyttely-yhteistyötä Kansantaiteenkeskuksen tiloihin.

Tammikuussa alueellista museotyötä tekevät osallistuivat Museoviraston ALVA-tilaisuuteen. Alkuvuodesta järjestettiin lisäksi Kokkolan kaupungin toimesta kuntakierrokset liitoskuntiin, joista aluetaideamanuenssi osallistui Kälviän tilaisuuteen alueellista toimintaa esitellen. Lisäksi alueellisen taidemuseotoiminnan puitteissa osallistuttiin sosiaalisen taiteen verkoston toimintaan ja luotsattiin maaliskuun maanantaikahveja K.H.Renlundin museon tiloissa.

Vuoden alkupuoliskon osalta kehittämistoiminta painottui Kannukseen, jossa alkoi alueellista vastuumuseotoimintaa tukeva, Museoviraston rahoittama innovatiivinen hanke *Kulttuuriympäristöt yhteisöllisyyden ja taiteen paikkoina*. Sekä maakunta-amanuenssi että aluetaideamanuenssi olivat aktiivisesti mukana käynnistämässä toimintaa suunnittelutapaamisiin osallistumalla, ja lisäksi aluetaideamanuenssi antoi työpanostaan hankkeen tiedottamisen tukemiseksi mm. toimittamalla artikkelin Keskipohjalaiset Kylät -julkaisuun sekä lyhyen tiedotteen TaikuSydän -uutiskirjeeseen yhdessä hankekoordinaattori Mari Mathlinin kanssa.

Syksyllä alueellista vastuumuseotyötä tekevät olivat mukana Pohjanmaan museoiden ALVA-tapaamisessa Vöyrillä. Vuoden viimeisellä neljänneksellä koko aluevastuutiimi osallistui Turun kaupungin museopalveluiden organisoimaan Museot muuttuvassa ilmastossa -seminaariin järjestäen paikallisen ilmastostudion, johon kutsuttiin mukaan paikallismuseotoimijoita ja kaupungin edustajia. Studiokeskustelu oli hedelmällistä erityisesti kokoelmien säilytyksen ja hallinnan näkökulmasta.

Yhteyksiä alueen kulttuuritoimijoihin ja visuaalisen taiteen kenttään on pyritty pitämään yllä osallistumalla alueen tapahtumiin ja näyttelyihin mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi aluetaideamanuenssi on osallistunut erilaisiin koulutuksiin osaamistaan kehittääkseen.

Tieto ja digitalisaatio

Toteutettiin mediaseurantaa maakunnan sanoma- ja paikallislehdistä visuaalisen kulttuurin osalta.

Alueelliset palvelut

Alueellisten palveluiden osalta vuonna 2023 edistettiin seuraavaa taidesisältöistä kiertonäyttelyä yhdessä palkitun kuvittajan, Elina Warstan kanssa. Vajaan vuoden mittainen kiertonäyttely oheisohjelmistoineen toteutuu vuonna 2024 ja kohdistuu keskipohjalaisiin kirjastoihin. Elina Warsta tulee pitämään näyttelykiertueen aikana kolme taidetyöpajaa, jotka on sijainneiltaan valittu hyödyttämään mahdollisimman laajaa aluetta. Lisäksi työn alla oli eläinteemaisen kiertonäyttelyn suunnittelu, joka oli tarkoitus kohdentaa niin alueellisen taidemuseotehtävän kuin museotoiminnan edistämistehtävän tarpeisiin KHRM:n omia kuva-arkistoaineistoja sekä taidekokoelmien pienoisveistoksia hyödyntäen. Suunnittelutyö jäi kuitenkin kesken henkilövaihdosten vuoksi ja siihen palattaneen mahdollisesti myöhemmin.

Osana alueellisia palveluita K.H.Renlundin museo on antanut neuvontaa sekä tehnyt tarvittaessa asiakaskäyntejä. Alkuvuodesta annettiin Toholammin kiertoliittymän taidehanketta puoltava lausunto sekä pyynnöstä selvitettiin itseoppineen taiteilijan profiloitumismahdollisuuksia MSL:n suuntaan. Lisäksi alueen taiteilijalle on toimitettu tietopyyntönä digitaalisessa muodossa arkistoaineistoa toiminnan tueksi. Niin ikään ohjeistuksia mm. arkistokelpoiseen videoaineistoon on välitetty pyynnöstä.

Lisäksi aluetaideamanuenssi on toiminut Mutkalammin tuulipuiston teoshankkeen Juryssä. Alueellisen vastuumuseon edustaja on lisäksi toiminut Kannuksen Raasakan koulun taidehankinnan valintaryhmässä.

9. HENKILÖSTÖN KOULUTUS JA ASiantuntijuus

Pidetetyt asiantuntijapuheenvuorot, luennot ja esitelmät sekä opetus

Arkeologi Lauri Skantsi

Esitelmät väitöskirja-aiheesta Kivikauden kylät Keski-Pohjanmaalla:

- 14.6. Kaustisen kirjasto, järj. Kaustisen kunnan kirjastopalvelut
- 5.9. Hongell-Sali, Kokkolan kaupungin kirjasto, järj. ETT
- 12.9. Yhteisöklubi Silta, järj. Yhteisöklubi Silta
- 21.9. Hongell-Sali, Kokkolan kaupunginkirjasto, järj. Kirjastopalvelut ja Luckan (på svenska)
- 25.10. Kannuksen työväentalo, Kotiseutukurssi, järj. KanTo kansalaisopisto
- 6.11. Jakobstads museum, järj. Österbottens Fornforskningssällskap (ei museon työaika)
- 7.11. Malax, Kvarkens Båtmuseum, järj. Österbottens Fornforskningssällskap (ei museon työaika)
- 16.11. Tervakartano, Pilke-ryhmä, järj. Tervakartanon palvelukoti.
- 13.12. Hongell-Sali, Kokkolan kaupungin kirjasto, järj. Ikääntyvien yliopisto/Keski-Pohjanmaan Kesäyliopisto.

Muut esitelmät ja retket

- 15.3. Esitelmä aiheesta ”Kälviän kivikautta kaivamassa” Kälviän aluetoimistolla osana Kohtalona Kälviä -viikon ohjelmaa, järj. Kokkolan kaupungin kulttuuripalvelut.
- 6.6. Esitelmä aiheesta ”Arkeologi i Mellersta Österbotten” Pettersborgissa, järj. Seniorcentret Pettersborg.
- 8.6. Kruunupyy MI:n järjestämä jätinkirkkoaiheinen iltaretki Teerijärvelle, Alaveteliin ja Kruunupyyhyn. Yhteistyötä yli maakuntarajojen.
- 10.6. Arkeologinen retki Sokojan rautakautisiin kohteisiin Marcus Riskan kanssa Kokkolan seudun opiston ruotsinkielisen osaston ja Linnusperä byaföreningin järjestämänä.
- 17.8. Esitelmä arkeologiasta ja arkeologin ammatista Kokkolan suomalaisen lukion historian valinnaiskurssille.
- 31.8. Esitelmä saariston muinaisista kivirakenteista osana valtakunnallista Itämeri päivää Ohtakarissa. Järj. Lohtajan kotiseutuyhdistys.
- 3.10. Arkeologinen retki Kruunupyyyn rautakautisiin kohteisiin Marcus Riskan kanssa Kokkolan seudun opiston ruotsinkielisen osaston ja Linnusperä byaföreningin järjestämänä.

kulttuuriympäristöamanuenssi Jouni Mustonen:

- 16.3. ”Kokkolan kaupungin rakennusrestauroinnin työllisyyspilottihanke” osana Ympäristöministeriön korjausrakentamisen ajankohtaispäivää, Helsinki
- 24.4. ”Korjausrakentamisen tietovarannot” Vanhaa korjaamassa, uutta rakentamassa - tapahtumassa Kokkola, Roosin talo, yhteistyössä Kokkolan kaupunkiympäristön toimialan kanssa
- 26.4. luento ” Vanhat rakennukset, säilyttävä korjaaminen” KPEDU Kokkola, opiskelijoille ja henkilökunnalle
- 26.10. ”Alueellista museotyötä pinnan alla. Katsaus Keski-Pohjanmaalla toimivan K.H. Renlundin museon vesialueiden kulttuuriperintötyöhön”, Museoviraston TEAMS vedenalaiskanava

maakunta-amanuenssi Risto Käsälä:

- 21.6. esitelmä, Kaustisen kirjasto
- elokuu, Ilkka-Pohjalainen, haastattelu: Tervanpoltto Pohjanmaalla
- 31.10. esitelmä "Arkistot ja rakennustutkimus", Kaustinen Pelimannitalo
- 21.11. Kansallisarkiston käyttäjätutkimushaastattelu

taideamanuenssi Katriina Meller:

- 4.5.. Esittely museon marginaalitaiteen kokoelmista ja ajankohtaisista marginaalitaiteen näyttelyistä, Taiken vierailu
- 1.9. Unboxing Q&A Kaupan ja kulttuurin yönä

taidekokoelma-amanuenssi Susanne Svensfors-Furu:

- 1.10. luento Petterborgin asuakkaille kaupungin julkisen taiteen hankinnoista

tutkimusamanuenssi Erik Engberg:

- 18.4. esitelmä aiheesta *Karleby sockens historia del IV 1939–1976 samt andra historienprojekt vid K.H.Renlunds museum och Karleby stads historiekommittén*. Ventuksen/Villan vanha koulurakennus, Kokkola,. Järj. Linnusperän kylätoimikunta, yksityinen tilaisuus.

Osallistuminen koulutus-, seminaari- ja sidosryhmätilaisuuksiin

aluetaidemuseoamanuenssi Anniina Kiiskinen:

- 19.1. Museoviraston ALVA-tilaisuus Helsingissä
- 30.1. Kuntakierros Kälviällä
- 20.3. Sosiaalisen taiteen maanantaikahvit (KHRM järjestäjänä)

kokoelma-amanuenssi Nina Axelqvist:

- 3.5. Museon kutsumattomat vieraat, webinaari tuholaiten torjunnasta, Suomen museoliitto
- 27.–28.11. Museoviraston ja Suomen valokuvataiteen museon järjestämät Valtakunnalliset kuva-arkistopäivät, aiheina mm. osallistava kokoelmatyö, digitoinnin laatuksymykset ja tekijänoikeuskysymykset.
- 1.12. Visuaalisen historian verkoston järjestämä online-seminaariin Kuvankäyttö lähteenä historian tutkimuksessa: metodologisia näkökulmia.
- 14.12. Werstaan online-jouluseminaari Ei aina niin kivaa, aiheena museokentällä tapahtuneet kömmähdykset.
- 18.12. Tekijänoikeuslaki KAM-sektorilla -webinaari, aiheena tekijänoikeuslain uudistus.

kulttuuriympäristöamanuenssi Jouni Mustonen:

- 18.4. Tietoturva KHRM
- 3.5. Museon kutsumattomat vieraat, Teams, Museoliitto
- 9.11. Jokiärkeologinen työpaja, Teams, Museovirasto
- 30.11. Hiilitaselaskentakoulutus 1, Teams, Museovirasto
- 7.12. Hiilitaselaskentakoulutus 2, Teams, Museovirasto
- 13.12. Virtavesikoulutus, Teams, Museovirasto
- 18.12. Outlook ja Teams –koulutus, KHRM
- 19.12. Alueidenkäytön neuvottelupäivä, Vaasa, EPOEly

museotoimenjohtaja Joanna Kurth:

- 6.10. alustus ja työpajan toteutus, osana Oral histories, life stories and analysing significance in museums -seminaaria, Turun yliopisto

taideamanuenssi Katriina Meller:

- 6.9. Pohjanmaan ALVA-museoiden tapaaminen Vöyrillä
- 30.11. Turun museoiden Museot muuttuvassa ilmastossa -seminaarin etä-ilmastostudio paikallismuseotoimijoille Kokkolassa

taidekokoelma-amanuenssi Susanne Svensfors-Furu:

- Taideasiantuntijan erikoistumiskoulutus, julkinen taide (40 op), Taideyliopisto
 - o 19.–20.1. Kehykset ja puitteet II, sopimuskäytännöt, tekijänoikeudet, verotus ja rahoituksen hankinta
 - o 11.–12.5. Ekologisuus, hiilijalanjälki, eettisyys ja vastuullisuus
 - o 21.–22.9. Taiteen vapaudesta ja yhteiskunnallisuudesta
 - o 14.–15.12. Päätösseminaari ja kirjanjulkistamistilaisuus
- 31.1. Taiken kuntailtapäivä: Miten julkista taidetta kuntaan? -Vinkkejä keinoihin ja prosesseihin -webinaari
- 3.5. Museon kutsumattomat vieraat, webinaari tuholaiten torjunnasta, Suomen museoliitto
- 31.8. Taide & raha -webinaari, Valotaiteen seura Flash ry.
- 22.11. Tilaa javastuulaki julkisessa taiteessa -webinaari, Helsingin taidemuseo & Taiteen edistämiskeskus

Tietopalveluamanuenssi Anna Puikko:

- 8.2. kulttuurin ja vapaa-aikatoiminnan kuntakierrostilaisuus, museon edustajana, Kokkolan kaupungintalo
- 14.3. Finna-tietoisku lähteen vaihtajille, järj. Kansalliskirjasto.
- 3.5. Museon kutsumattomat vieraat, webinaari tuholaiten torjunnasta, Suomen museoliitto.
- 18.8. T-Bone Slim – Uusia tulkintoja -hankkeen loppuseminaarin kulttuuritapahtuma Kälviällä.
- 6.9. Toimimme yhteen! Yhteentoimivuuden merkitys kirjastoille, arkistoille ja museoille -webinaari semanttisesta yhteentoimivuudesta. Järj. Tietoarkkitehtuuriryhmä.
- 9.9. Seminaari ja kirjanjulkistamistilaisuus ”Verkostojen vietävissä? Pohjanmaan porvariston elämää, kaupankäynnistä huvitteluun 1700–1800-l / Fänge i nätverket? Österbottniskt borgarliv, från affärer till nöjesliv 1700–1800-t”. Roosin talo, Kokkola.
- 27.–28.11. Museoviraston ja Suomen valokuvataiteen museon järjestämät Valtakunnalliset kuva-arkistopäivät, aiheina mm. osallistava kokoelmatyö, digitoinnin laatukysymykset ja tekijänoikeuskysymykset.
- 1.12. Visuaalisen historian verkoston järjestämä online-seminaariin Kuvankäyttö lähteenä historiantutkimuksessa: metodologisia näkökulmia.
- 14.12. Werstaan online-jouluseminaari Ei aina niin kivaa, aiheena museokentällä tapahtuneet kömmähdykset.
- 18.12. Tekijänoikeuslaki KAM-sektorilla -webinaari, aiheena tekijänoikeuslain uudistus.

tutkimusamanuenssi Erik Engberg:

- 24–26.4. Verkostoitumis- ja opintomatka. Kotka (Wellamo), Loviisa (merenkulkumuseo), Järj. KulturÖsterbotten.

- 27.9.2023, Verkostoitumis- ja opintomatka. Vaasa, Kaskinen, Kristiinankaupunki (merenkulkuaiheiset museot), Järj. KulturÖsterbotten.
- 9.10. Lucina Hagman -seminaari, Kälviä Järj. Kokkolan kaupunki.
- 10.10. Finlandssvenska museidagar, Vaasa. Järj. Svenska kulturfonden, KulturÖsterbotten, Vasa stads museer.

museotoimenjohtaja Joanna Kurth:

- 5.-7.10. Oral histories, life stories and analysing significance in museums, Turun yliopisto
- 19.-21.11. NEMO European Museum Conference, Lahti

Julkaisutoiminta

arkeologi Lauri Skantsi:

- Arkeologian alan väitöskirja *Kivikauden kylät Keski-Pohjanmaalla. Kollektiivisten kyläyhteisöjen synty, kukoistus ja hajoaminen*, Helsingin yliopisto
- Väitöskirjan luento, Ennen ja nyt -historian tietosanomat, kesäkuu
- *Exception proves the rule – Divergent patterns in settlement locations in Central and Southern Ostrobothnia*, pääkirjoittajan artikkeli yhdessä Petro Pesosen, Miikka Tallavaaran ja Markku Oinosen kanssa, Moving Northward: Professor Voker Heyd's festschrift as he turns 60. Archaeological Society of Finland.

taideamanuenssi Katriina Meller:

- Toimittaja *Marginaalista lähtee...* -julkaisussa
- Artikkelit *Taidetta marginaaleista* yhdessä Kristina Ahmaksen kanssa, *Marginaalista lähtee...*

taidekokoelma-amanuenssi Susanne Svenfors-Furu:

- Artikkelit "Koulu sai prosenttitaideteoksensa – mitä sitten tapahtui? Prosenttitaidetta koulu- ja päiväkotitarjossa Kokkolassa" julkaisussa *Julkisen taiteen äärellä. Näkökulmia julkisen taiteen tilaan*.

tutkimusamanuenssi Erik Engberg:

- Toimittaja *Pohjanmaan porvariston vuosisadat 1700-1800 : La dolce vita - porvariverkostot vapaa-ajan vieton näkökulmasta / Borgarliv i Österbotten 1700-1800 : La dolce vita - borgarnätverken i rekreativt perspektiv*

Edustus ja luottamustehtävät

kulttuuriympäristöamanuenssi Jouni Mustonen:

- Kokkolan kaupungin ja museotoimen edustaja Tankarin karitoimikunnassa
- Kokkolan kaupungin Hinku ohjaus- ja teemaryhmien jäsen

tutkimusamanuenssi Erik Engberg:

- Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestön luottamusmies (sivistystoimiala ja konsernihallinto, KVTES) ja varapääluottamusmies (KVTES)
- Keski-Pohjanmaan Kulttuuriliitto ry:n hallituksen jäsen museon edustajana sekä museon yhteyshenkilö Kulttuuriliiton siirtolaisuuden historiaan keskittyvässä tutkimushankkeessa.

- ICH North -musiikkikulttuurin Interreg-hankkeen (Centria ym.) ohjausryhmän jäsen museon edustajana

taideamanuenssi Katriina Meller:

- 13.6. Marginaalin voima -seminaarin järjestäminen yhteistyössä Kansallismuseon kanssa, Helsinki
- 30.8. Ajattele toisin! -paneelikeskustelun järjestäminen yhteistyössä Kansallismuseon kanssa, Helsinki

Sisäiset koulutukset

Sisäisiin koulutuksiin ovat pääsääntöisesti osallistuneet kaikki museon henkilökuntaan kuuluvat.

- 18.4. *Tietosuoja KHRM:ssa*, järjestäjinä tietopalveluamanuenssi ja tutkimusamanuenssi
- 18.12. koulutus Outlookin- ja Teamsin käytöstä, kouluttajana kaupungin IT

10. HENKILÖKUNTA

Vakansseilla työskentelevä henkilökunta

Ahmas Kristina	museotoimenjohtaja 31.8 asti
Aspvik Petri	museovahtimestari
Axelqvist Nina	kokoelma-amanuenssi
Engberg Erik	tutkimusamanuenssi
Järvelä Pirkko	maakunta-amanuenssi, työvapaalla alk. 2.5
Kangasvieri Stina	palvelusihteeri
Kiiskinen Anniina	museoamanuenssi 5.6 asti
Kurth Joanna	museotoimenjohtaja alkaen 4.9
Känsälä Risto	maakunta-amanuenssin sijainen 1.6 alkaen
Laasasenaho Jere	näyttelymestari alkaen 1.11
Luukkala Milla	museoemännän osa-aikasijainen
Meller Katriina	taideamanuenssi alkaen 1.4
Mustonen Jouni	kulttuuriympäristö amanuenssi
Pasanen Sari	yleisötyön amanuenssi
Puikko Anna Katriina	tietopalveluamanuenssi
Riska Marcus	museomestari
Skantsi Lauri	arkeologi
Suutari Elina	näyttelyamanuenssi, työvapaalla alkaen 4.9
Svenfors-Furu Susanne	taidekokoelma-amanuenssi
Witting-Kangasniemi Monica	museoemäntä
Vuorimies Elina	näyttelyamanuenssin sijainen alkaen 4.9
Yli-Luoma Mirja	viikonloppuvahtimestari

Projekti- ja kesätyöntekijät sekä muut määräaikaiset työntekijät

Mathlin Mari	projektityöntekijä yhteisötaidehanke
Silenius Terhi	projektityöntekijä Youthful Heritage

Viikonloppuisin yleisötilojen aukipidossa vuorotteli 14 nuorta.

Yhteensä 13 kesätyöntekijää palkattiin Roosin talon, museokorttelin sekä Kaarlelan ja Lohtajan kotiseutumuseoiden, Ohtakaran kalastusmuseon ja Palomuseon asiakaspalveluun.

Työharjoittelijoita oli kaksi, sekä yksi koululainen TET-harjoittelussa.

Kuntouttavassa työtoiminnassa oli yksi henkilö.